

Bispemøtet

Dato:
22.04.2016

Vår ref:
moe

Deres ref:

Arkivnr:

Ang veiledning om privat prestetjeneste

Bispemøtet har nylig gitt ut tre veiledninger: «Dåp av asylsøkere», «Religionsmøtet ved kirkelige handlinger» og «Om privat prestetjeneste». Sistnevnte kalles imidlertid ikke veiledning i sin skriftlige form, men er et vedtak i BM som ble lagt fram sammen med de to veiledningene. I den forbindelse og etterpå har det framstått offentlig som om BM har gitt tre veiledninger på konkrete og aktuelle saksfelt. Presteforeningen har noen spørsmål og synspunkter i den forbindelse, i denne omgang helt konkret til veilederen/vedtaket om privat prestetjeneste.

Overordnet vedrørende «veiledning»

Hvilken kirkerettslig status har denne typen veiledninger? Hvordan binder de prester og/eller biskoper i deres tjeneste? De tre tekstene uttrykker seg litt forskjellig om dette. Presteforeningen antar at veiledningene sett fra biskopenes ståsted er et kollegialt uttrykk for utøvelse av tilsyn, og altså forteller ansatte og menigheter hvordan de kan forvente å bli møtt av tilsynet i sakene som tas opp. De blir dermed også indirekte en veiledning (når det gjelder prestene) til hvordan den enkelte prest utøver sitt pastorale skjønn. På den annen side kan ikke veiledningene forstås som bindende pålegg, nettopp fordi det forutsettes at en kontekstuell basert faglig skjønnsutøvelse stadig må foregå i lokale, kirkelige enkeltsaker. Dersom Bispemøtet ønsker å utøve tydelig ledelse av f.eks. prestetjenesten på områdene de nå veileder i, må vi forvente at de setter i gang en prosess for å innarbeide krav og retningslinjer i tjenesteordning eller liturgier. Vi forutsetter at Bispemøtet ikke gjennom veiledninger mener å utfordre prestens profesjonelle og faglige selvstendighet i tjenesteutøvelsen.

«Om privat prestetjeneste» - målgruppe

Veilederen/vedtaket om privat prestetjeneste er slik Presteforeningen ser det, den av tekstene som tydeligst framstår som en veiledning til Bispemøtet selv. Vi ser den som et uttrykk for biskopenes felles ståsted i møte med dette saksfeltet, og dermed også en synliggjøring av forventninger til ordinerte prester. Den offentlige reaksjonen på veiledningen har vist at den ikke uten videre er klargjørende, og Presteforeningen har noen kommentarer til de enkelte punktene i den. Vi håper vi kan få en konstruktiv dialog om dette, slik at ikke unødvendig mange prester rammes av de sanksjonene veiledningen legger opp til. Vi er kjent med at veilederen allerede er brukt unødvendig avgrensende.

Presteforeningen er selvsagt enige med Bispemøtet i veilederens hovedanliggende slik det beskrives i punkt 2; at presterettighetene ikke skal brukes «med tanke på kommersiell virksomhet». Men vi mener det er utydelig hvem dette gjelder. Slik bakgrunnen for vedtaket i Bispemøtets protokoll er å lese, virker det som om det særlig er to grupper av ordinerte prester som skal utfordres av den: Prester som driver kommersiell virksomhet som innebærer salg av sjelesorg og/eller kirkelige tjenester, og prester som er ansatt utenfor kirken, fortsatt er ordinert, men som ikke følger opp ordinasjonsforpliktelsene, f.eks. ved

å forrette kirkelige handlinger med liturgier som ikke kan gjenkjennes som de Den norske kirke bruker. Slik veilederen nå ser ut, er ikke dette tydelig.

Når det i punkt 1 henvises til prester som ikke er «tilsatt i en ordnet prestestilling», er dette en alt for bred og åpen formulering til at den er hjelpsom. I saksframlegget til Bispemøtet var det formuleringer som fungerte bedre. Vi forutsetter at Bispemøtet ikke ser det som problematiske at ordinerte prester med forskjellig slags tilsettingsforhold, både privat og offentlig, påtar seg vikaroppdrag og eventuelt stiller opp for enkeltmennesker som ber dem om det med kirkelige tjenester. Vi mener den første setningen i veilederens punkt 1 bli enklere å forstå og forvalte dersom den innskutte setningen «uten å være tilsatt i en ordnet prestetjeneste» strykes. Vi vil dessuten foreslå at siste setning i punkt 1 ikke avgrenses til å handle om pensjonerte prester. Også yngre prester kan bidra som vikarer i perioder, og hvorvidt de velger å gjøre det som enkeltforetak mener vi bør være opp til den enkelte.

«Om privat prestetjeneste» - til enkeltpunkter

Vi oppfatter punkt 5 i veilederen som helt unødvendig, dette er allerede klart formulert i tjenesteordningen for menighetsprester (§7), som også gjelder andre ordinerte så langt det passer.

Punkt 4 er godt oppryddende i forhold til økonomi, og vil samtidig tydeliggjøre at presters tjeneste i prinsippet er gratis for den enkelte. Det må i så fall etableres og gjøres kjent enkle og greie ordninger for dette, og det må også være mulig å inkludere reisekostnader. For prester ansatt i organisasjoner/institusjoner med tilknytning til Den norske kirke (som f.eks kirkelige dialogsentre), burde dette også kunne løses gjennom avtaler om at betalingen kan skje gjennom disse institusjonene/organisasjonene. Vedrørende både enkeltmenneskes betaling for prestetjeneste og muligheten for fritt valg av prest til kirkelige handlinger gjenstår både teologisk og kollegial problematikk, men vi tror det er fornuftig å la dette ligge. Stort sett tror vi både kirken og prestene lever greit med dette slik det er i dag.

Punkt 3 i veilederen er etter vårt syn problematisk. Her synes vi man griper unødvendig langt inn i sokneprestens myndighetsområde, og vi tror ikke dette verken er klokt eller nødvendig. Den enkelte prest må nødvendigvis ha et forholdsvis stort pastoralt handlingsrom innenfor de rammer kirken setter for tjenesten. Dette rører også ved et grunnproblem ved veilederen: Hvor omfattende og detaljert må den egentlig være for at noen få enkeltsaker skal bli løst? Den enkelte biskop kan i kraft av tilsynet ta fatt i den enkelte sak hvor de mener en prest driver urettmessig kommersiell virksomhet. Den tydelige talen i veilederens punkt 2 burde i så fall være tilstrekkelig grunnlag for å gå inn i enkeltsakene.

Veilederen har et viktig anliggende, men er allerede blitt mye misforstått. Vi hadde ønsket å bli hørt på forhånd i en sak som dette, og tror et noe bredere høringsgrunnlag en biskopene selv kunne bidratt positivt til utformingen. I realiteten dreier vel dette seg i stor grad om enkeltsaker som den enkelte biskop må gå inn i, og om et holdningsarbeid blant prester: Forståelse av ordinasjonen, refleksjon over bruk og misbruk, vurdering av forholdet mellom et kirkelig gratisprinsipp og «brukerbetaling» fra de som har råd og vil.

Veilederen aktualiserer hvordan ordinasjonen er å forstå. Vi tror kirken har glede og nytte av ordinerte prester utenfor menighetstjeneste, både som potensielle vikarer og kirkelige ambassadører. Det ville likevel være interessant og nyttig med en bred samtale om ordinasjonen, juridisk, teologisk og profesjonsetisk. Vi bidrar gjerne i en slik samtale.

Vennlig hilsen

DEN NORSKE KIRKES PRESTEFORNING

Martin Enstad, Leder